

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАРАНТИННИХ ТА ПРОТИЕПІДЕМІЧНИХ ЗАХОДІВ

Олег Олексійович ЛЕВИЦЬКИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-8281-319X>*

Система правових засад забезпечення карантинних та протиепідемічних заходів складається із великого кола різноманітних нормативно-правових актів, однак окреме і самостійне місце серед них займають документи міжнародного характеру. Як правило, зазначені заходи не є безпосереднім предметом їх регулювання, однак, в положеннях останніх містяться важливі гарантії та зобов'язання держави щодо організації належної системи охорони здоров'я та проведення соціальної політики націленої на збереження і захист нації.

Найпершим міжнародним нормативно-правовим актом, який слід виділити у досліджуваному контексті є - Європейська соціальна хартія від 03.05.1996 Ради Європи. Стаття 11 міжнародного акту закріплює право кожного на охорону здоров'я та проголошує наступне: «з метою забезпечення ефективного здійснення права на охорону здоров'я Сторони зобов'язуються самостійно або у співробітництві з громадськими чи приватними організаціями вживати відповідних заходів для того, щоб, серед іншого: 1. усунути, у міру можливості, причини слабкого здоров'я; 2. забезпечити діяльність консультативно-просвітницьких служб, які сприяли б поліпшенню здоров'я і підвищенню особистої відповідальності у питаннях здоров'я; 3. запобігати, у міру можливості, епідемічним, ендемічним та іншим захворюванням, а також нещасним випадкам» [1].

Звернути увагу також потрібно на положення документів Міжнародної організації праці (далі – МОП). На сьогоднішній день МОП розробляє міжнародні трудові норми у формі конвенцій і рекомендацій, що встановлюють мінімальні стандарти основних трудових прав: свободу асоціації, право на організацію, ведення колективних переговорів, заборону примусової праці, гендерну рівність тощо. Основними стратегічними цілями МОП є сприяння реалізації основоположних принципів та прав у сфері праці, створення більш широких можливостей для працівників з метою забезпечення гідної зайнятості та отримання належної заробітної плати, підвищення ефективності соціального захисту для всіх верств населення, а також зміцнення трипартизму та соціального діалогу [2].

Так, Розділ II Конвенції МОП Про мінімальні норми соціального забезпечення від 28.06.1952 цілком присвячено питанням охорони здоров'я та медичного обслуговування в трудовій та інших сферах

діяльності. В статтях документу прописано, що кожна держава-член угоди, гарантує захищеним особам, коли їхній стан потребує медичного обслуговування профілактичного або лікувального характеру, надання допомоги. Охоплювані ризики включають будь-який хворобливий стан, незалежно від його причини, а також вагітність, пологи та їх наслідки. Допомога включає щонайменше: а) у випадку хворобливого стану: і) обслуговування лікарем загальної практики, включаючи візити додому; ii) обслуговування спеціалізованим лікарем стаціонарних або амбулаторних хворих у лікарнях та таке саме обслуговування, яке може надаватися поза лікарнями; iii) надання основних фармацевтичних засобів, які приписав лікар або інший кваліфікований практик, і iv) госпіталізацію в разі необхідності, і b) у випадку вагітності й пологів та їх наслідків: і) обслуговування до, під час та після пологів, що надається або лікарем, або кваліфікованою акушеркою, та ii) госпіталізацію в разі необхідності. Установи або урядові відомства, відповідальні за надання допомоги, заохочують захищених осіб способами, які можуть вважатися доцільними, користуватися службами загальної охорони здоров'я, що надаються їм у розпорядження державними органами або іншими службами, які визнані такими органами [3].

Окремі міжнародні документи являють собою угоди про співпрацю МОЗ із іншими уповноваженими суб'єктами в сфері охорони здоров'я, а також забезпечення протиепідемічних та карантинних заходів на території інших держав. Прикладом є Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством охорони здоров'я Румунії про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичних наук від 29.03.1996, якою проголошено, що договірні країни розвивають та поглиблюють співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичних наук шляхом обміну досвідом в напрямках, які визнаються пріоритетними обома сторонами Угоди. Зокрема, відповідно до статті 5 документу держави спрямовують взаємний обмін медичними журналами, публікаціями, навчальними та наочними матеріалами з питань медицини; надсилають одна одній статистичні дані медицини і епідеміологічні звіти про інфекційні захворювання; обмінюються інформацією з питань законодавства в галузі медицини, надсилаючи відповідні офіційні документи; сприяють співробітництву між медичними видавництвами [4]. Крім визначеного, країни домовились організувати візити делегацій фахівців по обміну досвідом з пріоритетних для обох сторін напрямів з метою вдосконалення знань щодо системи охорони здоров'я в обох країнах та поліпшення своїх власних структур охорони здоров'я [4].

Іншим прикладом є Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством охорони здоров'я Латвійської Республіки про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичної науки від 15.12.2010. За статтею 2 Угоди країни сприяють розвитку взаємовигідного співробітництва за наступними напрямками: 1) обмін інформацією та документацією з питань охорони здоров'я за взаємною

згодою (первинна медична допомога, екологічне здоров'я, епідеміологічний нагляд, політика у галузі харчування тощо); 2) обмін інформацією щодо новітніх технологій та інновацій в галузі охорони здоров'я, фармації та в галузі нетрадиційної медицини; 3) обмін інформацією із загальних питань громадського здоров'я, планування та фінансових систем в секторі охорони здоров'я; 4) обмін інформацією щодо фармацевтичної продукції, її побічних явищ та сертифікації, контролю та підтвердження якості; 5) обмін інформацією стосовно імплементації міжнародних правил та рекомендацій виданих відповідними міжнародними організаціями, членами яких є сторони Угоди; 6) стажування медичних працівників (навчання, післядипломна освіта, професійні консультації і так далі); 7) налагодження прямого співробітництва між медичними навчальними закладами, центрами та іншими відповідними інституціями; 8) співробітництво в плануванні спільних дій на випадок розповсюдження небезпечних хвороб; 9) розвиток ділових зв'язків у сфері охорони здоров'я та медичної науки; 10) співробітництво в інших галузях охорони здоров'я та медичної науки відповідно до досягнутих взаємних домовленостей [5].

Таким чином, міжнародні документи, як правові засади забезпечення карантинних та протиепідемічних заходів – це міжнародні договори України та уповноважених державних органів, або акти всесвітніх організацій, в яких наша держава бере участь, що містять в собі: гарантії публічно-управлінської підтримки сфери охорони здоров'я; ключові права та свободи громадян в сфері захисту та охорони здоров'я; світові стандарти забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення; механізми співпраці та співробітництва з іншими державами у питаннях протидії та боротьби і інфекційними хворобами, епідеміями, обміну досвідом у зазначених сферах тощо.

Список використаних джерел

1. Європейська соціальна хартія (переглянута): хартія, міжнародний документ від 03.05.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. №51. Ст.2096.
2. Міжнародна організація праці (МОП): стаття від 16.10.2012. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2609-labour>.
3. Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення: конвенція, міжнародний документ від 28.06.1952. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №36. Ст.5.
4. Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством охорони здоров'я Румунії про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичних наук: угода, міжнародний документ від 29.03.1996. *Зібрання чинних міжнародних договорів України*. 2006. №6. Ст.1374.
5. Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством охорони здоров'я Латвійської Республіки про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичної науки: угода, міжнародний документ від 15.12.2010. *Офіційний вісник України*. 2011. №1. Ст.90.
6. Герілович А.П., Окаєвич О.С. Міжнародні медико-санітарні правила (2005) третє видання (переклад українською), під ред. проф. Геріловича А.П. Х.: "Інститут Єдиного Здоров'я" 2024. 92 с.